

Lakialoite LA 3/2026 vp

Ritva Elomaa ps ym.

Lakialoite laiksi rikoslain 17 luvun muuttamisesta

Eduskunnalle

ALOITTEEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Aloitteessa ehdotetaan muutettavaksi rikoslakia siten, että lakiin lisättäisiin rikossäännös eläintenpitokiellon rikkomisesta. Rangaistusasteikko määräaikaisen tai pysyvän eläintenpitokiellon rikkomisesta olisi sakkoa tai vankeutta enintään kuusi kuukautta. Lisäksi eläintenpitokiellon vähimmäiskesto pidennettäisiin nykyisestä yhdestä vuodesta kolmeen vuoteen. Tällä edistettäisiin rikosvastuuseen saattamista rikoslain 17 luvun 14, 14 a ja 15 §:ssä säädettyistä eläinsuojelurikoksista, eläinten hyvinvoinnista annetun lain 109 §:ssä säädetystä eläinsuojelurikkomuksesta ja eläinten kuljetuksesta annetun lain 39 §:ssä säädetystä eläinkuljetusrikkomuksesta.

PERUSTELUT

Perustuslakivaliokunta (PeVM 25/1994 vp, PeVL 23/1997 vp) on asettanut rikosoikeuden käytölle yleisiä rajoitusedellytyksiä. Lakivaliokunta (LaVL 9/2004 vp, LaVM 8/2004 vp, LaVM 15/2005 vp, LaVM 2/2006 vp) on puolestaan korostanut, että rikoslainsäädännölle tulee olla hyväksyttävä peruste, painava yhteiskunnallinen tarve ja sen tulee ottaa huomioon jo olemassa oleva sääntely sekä vaihtoehtoiset keinot. Lisäksi kriminalisoinnin tulee olla ennalta ehkäisevä sekä laillisuusperiaatteesta johtuen riittävän täsmällinen ja tarkkarajainen.

Rikoslain kokonaisuudistuksen yhteydessä on myös yleisten kriminalisointiperiaatteiden mukaisesti katsottu, että rikosoikeutta tulee käyttää vain tärkeiksi katsottavien intressien suojaamiseksi. Rikoslaki on aina viimeinen keino (ultima ratio) verrattuna muihin yhteiskunnallisiin keinoihin. Rangaistavaksi säätämisestä saavutettavien etujen tulee myös aina olla haittoja suuremmat. Eläintenpitokiellon rikkomisen rikossäännöksen tarvetta tulee siten tarkastella näiden yleisten rikosoikeudelliselle sääntelylle asetettavien vaatimusten valossa.

Rangaistusasteikkojen ankaruuden osalta merkityksellinen suhteellisuusperiaate edellyttää, että rangaistusseuraamuksen ankaruus on oikeassa suhteessa teon moitittavuuteen, minkä lisäksi rangaistusjärjestelmän kokonaisuudessaan tulee täyttää suhteellisuuden vaatimukset. Eläintenpitokiellon rikkomisen merkitsee eläimille uhkaa, jota vastaan niille on annettu oikeudellista suojaa. Silloin, kun eläimistä huolehtimiseen soveltumaton tai kykenemätön henkilö pitää eläimiä, voidaankin eläinten hyvinvoinnille aiheutuvia riskejä pitää merkittävinä ottaen huomioon, että taustalla saattaa olla tuomio erittäin törkeästä eläimeen kohdistuneesta

Lakialoite LA 3/2026 vp

rikoksesta. Samalla kiellon rikkominen osoittaa piittaamattomuutta tuomioistuimen määräyksestä. Eläintenpitokiellon rikkomisen rangaistusasteikon tulisikin riittävän selvästi osoittaa, kuinka moitittavana yhteiskunta pitää kiellon rikkomista. Vankeusuhan lisääminen eläintenpitokiellon rikkomista koskevaan rangaistussäännökseen korostaisi kysymyksessä olevien tekojen moitittavuutta ja lisäisi oikeusjärjestelmän uskottavuutta eläintenpitokiellon rikkomisen tilanteissa.

Eläintenpitokieltoon liitettyä rangaistusuhalla voi olla ennalta ehkäisevää vaikutusta eläintenpitokiellon rikkomiseen. Rangaistusuhan säätämisen avulla on ennalta ehkäisevää vaikutusta myös eläinsuojelurikosten tekemiseen. Nykyinen keinovalikoima ei ole riittävän tehokas eläintensuojelun toteutumisen kannalta. Aloitteessa ehdotetaan näistä syistä, että rikoslain 17 lukuun lisätään uusi rangaistussäännös, eläintenpitokiellon rikkomista koskeva uusi 23 c §.

Eläintenpitokiellon laissa säädettyä yhden vuoden vähimmäiskestoa voidaan pitää verraten lyhyenä esimerkiksi suhteessa liiketoimintakiellon vähimmäiskestoon, joka liiketoimintakiellosta annetun lain (1059/1985) 5 §:n mukaan on kolme vuotta. Liiketoimintakielloa ei pidetä rikosoikeudellisena seuraamuksena, vaan kyseessä on turvaamistoimenpide, jolla pyritään estämään vahingolliseksi havaitun toiminnan jatkaminen. Liiketoimintakiello ja eläintenpitokiello vastaavat lähtökohdiltaan tältä osin siten keskeisesti toisiaan. Liiketoimintakiellon merkityksen tehostamiseksi sen vähimmäispituus nostettiin vuonna 1998 kahdesta vuodesta kolmeen vuoteen tilanteessa, jossa liiketoimintakieltojen keskimääräinen pituus oli oikeuskäytännössä ollut hieman alle kolme vuotta.

Perustuslakivaliokunta on todennut, että velvollisuus pyrkiä parhaalla mahdollisella tavalla välttämään eläinten kipua, tuskaa ja kärsimystä on yhteiskunnallisesti hyväksyttävä ja erittäin painava peruste rajoittaa muun muassa elinkeinovapautta ja omaisuuden suojaa. Perusteella on liityntä myös perustuslain 20 §:n ympäristövastuusäännökseen, vaikka eläinten hyvinvoinnin edistämiseksi on kysymys ennemminkin eettisesti kestävästä periaatteesta kuin suoraan perusoikeuksien turvaamisesta.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että eduskunta hyväksyy seuraavan lakiehdotuksen:

Laki

rikoslain 17 luvun muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan rikoslain (39/1889) 17 luvun 23 §:n 3 momentin johdantokappale, sellaisena kuin se on laissa 14/2011, ja
lisätään 17 lukuun uusi 23 c § seuraavasti:

Lakialoite LA 3/2026 vp

17 luku

Rikoksista yleistä järjestystä vastaan

23 §

Eläintenpitokielto

Eläintenpitokielto voidaan määrätä vähintään kolmen vuoden määräajaksi tai pysyväksi.
Eläintenpitokielto voidaan määrätä pysyväksi, jos

23 c §

Eläintenpitokiellon rikkominen

Joka rikkoo tämän luvun 23 §:ssä tarkoitettua eläintenpitokieltoa tai toimii toisen välikätenä eläintenpitokiellon kiertämiseksi, on tuomittava *eläintenpitokiellon rikkomisesta* sakkoon tai vankeuteen enintään kuudeksi kuukaudeksi.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Helsingissä 4.3.2026

Ritva Elomaa ps
Anne Rintamäki ps
Sara Seppänen ps
Arja Juvonen ps
Jaana Strandman ps
Maaret Castrén kok
Pinja Perholehto sd
Timo Vornanen tv
Atte Harjanne vihr
Krista Mikkonen vihr
Helena Marttila sd